

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/155/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3615201304
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2020:3615201304.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho a členiek senátu Mgr. Zuzany Holúbkovej a JUDr. Gabriely Janákovej v spore žalobcu: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova 11, Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanému: G. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXX/XX., B., o zaplatenie 1.896,73 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Partizánske zo dňa 02. februára 2017, č.k. 6C/152/2015-69, v spojení s dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo dňa 02. júla 2019, č.k. 6C/152/2015-99, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku II. a v závislom výroku III. o trovách konania **p o t v r d z u j e .**

II. Žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 1.869,73 eur, úrok z omeškania 2,06 eur, úrok z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 1.896,73 eur od 25.04.2013 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku, výrokom II. vo zvyšku žalobu zamietol, výrokom III. priznal žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % a výrokom IV. (dopĺňacím rozsudkom) zamietol žalobu v časti o zaplatenie vyčísleného úroku vo výške 94,23 eur. Rozhodoval na základe žaloby, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 1.896,73 eur s prísl. na základe úverovej zmluvy, ktorú žalovaný porušil, pričom bol žalobcom vyzvaný na predčasné splatenie úveru. Žalobcovi žalovaný po zosplatnení do dňa podania žaloby uhradil sumu 87,06 eur. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancii odôvodnil ust. § 52 ods. 1 až 4, § 559 ods. 1, 2, § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a výsledkami vykonaného dokazovania, keď mal preukázané, že žaloba je čiastočne dôvodná. Súd konštatoval, že žalovaný si svoju povinnosť vrátiť nesplatenú časť istiny nespĺnil a výška istiny zodpovedá žalobcom požadovanej istine v žalobe, a preto uložil túto sumu žalobcovi zaplatiť. Žalobu zamietol v časti žalobou uplatneného úroku z omeškania z už vyčísleného zmluvného úroku, keď bol toho názoru, že tento nie je dôvodný. Poukázal pritom na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 35 Odo/101/2002 zo dňa 24.03.2004. Zároveň nepriznal žalobcovi ani úrok z úveru vo výške 12,90 % ročne zo sumy 1.869,73 eur od 25.04.2013 do zaplatenia z dôvodu, že po zosplatnení dlhu nemá žalobca právo na úrok z úveru, ale len na úroky z omeškania. Ďalej zamietol súd dopĺňacím rozsudkom vyčíslený zmluvný úrok do zosplatnenia v sume 94,23 eur, nakoľko žalobca nepreukázal, z akej sumy a za aké obdobie si vyčíslený úrok uplatnil, pričom táto skutočnosť nevyplývala ani z listinných dôkazov predložených žalobcom. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania súd odôvodnil ust. § 255 ods. 1 CSP.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, a to v zamietajúcej časti rozhodnutia - úroku z omeškania 8 % ročne zo sumy 94,23 eur od 25.04.2013 do zaplatenia, úroku 12,9 % ročne zo

sumy 1.896,73 eur od 25.04.2013 do zaplatenia a úrokov 94,23 eur. Mal za to, že nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení. Tvrdenie, že po zosplatnení úveru veriteľovi už neprislúcha nárok na odplatu za poskytnuté peňažné prostriedky podľa jeho názoru nemá oporu v právnych predpisoch. Obchodný zákonník stanovuje len moment vzniku nároku na dohodnutý úrok, nestanovuje jeho zánik. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu dobu nároku veriteľa na dohodnutý úrok ohraničiť, bol by tak nepochybne spravil. Ďalej zastával názor, že pri úroku z poskytnutého úveru je možné pri omeškaní požadovať z týchto zmeškaných úrokov úroky z omeškania. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Krajského súdu Prešov sp. zn. 4Cob/62/2007 zo dňa 27.03.2008. Dodal, že súd zamietnutú časť žaloby, týkajúcu sa úrokov z omeškania v sume 94,32 eur vôbec neodôvodnil. Žiadal, aby odvolací súd žalobe vyhovel aj v týchto zamietajúcich častiach a priznal mu náhradu trov odvolacieho konania.

3. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu nevyjadril.

4. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplnčiacim rozsudkom je potrebné vo výroku II. a v závislom výroku III. o trovách konania podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdiť.

5. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a IV. odvolaním napadnutý nebol, preto je rozsudok súdu prvej inštancie v týchto častiach právoplatný a týmto rozhodnutím odvolacieho súdu nedotknutý (§ 367 ods. 2 CSP).

6. Odvolací súd sa najskôr zaoberal odvolacími námietkami žalobcu, vzťahujúcimi sa k zamietnutej časti žaloby v úrokoch po zosplatnení a následne sa venoval otázke úroku z omeškania z úrokov, ktoré súd žalobcovi nepriznal. Nezaoberal sa odvolacou námietkou žalobcu, že súd zamietnutie žaloby v časti o zaplatenie 94,32 eur vôbec neodôvodnil, keďže doplnčiacim rozsudkom súd prvej inštancie výrokom IV. zamietol nárok žalobcu na zaplatenie tejto sumy a proti tomuto výroku nebolo následne podané odvolanie.

7. Žalobca sa v danej veci nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie ohľadom nároku na zmluvný úrok po zosplatnení, pričom zastával názor, že nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, aj po predčasnom zosplatnení. Odvolaním žiadal, aby mu súd priznal aj uplatnený nárok na úrok vo výške 12,90 % ročne z nezaplatennej istiny od 25.04.2013 do zaplatenia, teda žiadal priznať i úrok po zosplatnení úveru.

8. Odvolací súd, opierajúc sa o už konštantnú judikatúru vyšších súdov, od ktorej nebol dôvod sa odkloniť, sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že úroky z úveru prináležia veriteľovi len za čas do splatnosti dlhu a následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť úroky z omeškania.

9. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie v tejto časti, na ktorého odôvodnenie odvolací súd v podrobnostiach odkazuje, sa žiada doplniť, že závery Najvyššieho súdu SR, obsiahnuté v rozhodnutí R 59/1998 (sp. zn. 4Cbo/143/98) boli prijaté i v potvrdzujúcom rozhodnutí Krajského súdu Prešov č.k. 29C/131/2011-127 zo dňa 23.11.2011, ktoré závery súdov napokon akceptoval i Ústavný súd SR vo veci sp. zn. IV.ÚS 476/2012 z 18.09.2012. K záveru súdov, že „...pokiaľ veriteľ pristúpi k tomu, že považuje celý dlh za splatný (tzv. zosplatnenie úveru), potom nastupuje režim platenia úrokov z omeškania a nie úrokov z úveru.“ Ústavný súd SR nezistil existenciu takých skutočností, ktoré by nasvedčovali tomu, že by namietané rozhodnutie krajského súdu bolo možné považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, keď krajský súd sa stotožnil s podrobne odôvodneným právnym názorom okresného súdu, jasne, zrozumiteľne a presvedčivo objasnil rozdiel, resp. vzťah medzi úrokmi z úveru a úrokmi z omeškania, ako aj otázku, prečo zmluvný úrok patrí sťažovateľke iba do splatnosti dlhu.

10. Odvolací súd zdôrazňuje, že zosplatnenie ako jednostranný právny úkon veriteľa zásadne mení pôvodne dohodnutý úverový vzťah. Je potrebné zohľadniť skutočnosť, že zmluvné úroky a úroky z omeškania sú síce obe príslušenstvom pohľadávky, avšak majú odlišné funkcie a je potrebné ich odlišovať. Zmluvné úroky sú odmenou (cenou) za užívanie istiny a úroky z omeškania predstavujú zákonom stanovenú sankciu za omeškanie s platením istiny a na rozdiel od zmluvných úrokov ich môže

veriteľ požadovať, aj keď neboli dojednané. V prípade predčasného a mimoriadneho zosplatnenia úveru na základe jednostranného úkonu veriteľa (na základe slobodnej voľby veriteľa) dôjde k zmene pôvodne dohodnutého úverového vzťahu. V dôsledku takéhoto jednostranného úkonu veriteľa vznikne mu nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatnenia úveru, t.j. veriteľ má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru a obmedzenie možnosti produkovať zisk. Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekomformný stav, keď spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. De facto by išlo o právny stav, podľa ktorého by sa popreli účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku a veriteľ by úroky inkasoval ako keby k zmene záväzku nedošlo, zatiaľ čo však spotrebiteľovi by neboli garantované nijaké práva, ktoré mu plynuli zo zmluvy pred veriteľom vyvolanou zmenou záväzku. Súd takýto stav v žiadnom prípade nemôže pripustiť, lebo by toleroval založenie hrubej nadvlády dodávateľa voči spotrebiteľovi, a to navyše za stavu, že veriteľ si môže nárokovať a môže sa domôcť jednorazového vrátenia peňažných prostriedkov z majetku spotrebiteľa a nemusí trpieť nijaké obmedzenia užívania svojho majetku podľa uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatnením úveru. S protiprávnym stavom sa prirodzene spájajú výhradne sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškaní s vrátením uvedenej sumy. Naopak, s protiprávnym stavom sa nikdy nebudú spájať odplatné plnenia, ktoré sa spájajú len so stavom lege artis, a teda stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy. Na základe uvedeného preto treba prijať zhodný záver so súdom prvej inštancie, že žalobcovi nepatrí za obdobie nasledujúce po zosplatnení nárok na zmluvný úrok.

11. Ďalej žalobca v odvolaní nesúhlasil so zamietnutím žaloby v časti uplatneného úroku z omeškania z nezaplatených úrokov 94,23 eur od 25.04.2013 do zaplatenia.

12. Odvolací súd posúdil odvolacie námietky žalobcu ako nedôvodné vzhľadom na súdnu prax zakazujúcu anatocizmus (t.j. požadovanie úrokov z omeškania z riadnych úrokov) z dôvodu, že riadne úroky sú podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka príslušenstvom pohľadávky a § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka priznáva nárok na úroky z omeškania iba z plnenia z hlavného peňažného záväzku. Ak by sa veriteľovi priznala možnosť poberať úroky aj zo splatných úrokov, znamenalo by to, že aj príslušenstvo pohľadávky by malo svoje vlastné príslušenstvo. Z ust. § 121 Občianskeho zákonníka, ako aj zo samotnej povahy veci vyplýva, že požadovať príslušenstvo z príslušenstva nemožno a úročenie úrokov je teda neprípustné. Požadovať od dlžníka príslušenstvo z príslušenstva je neprípustné nielen pri dohodnutých úrokoch, ale aj pri úrokoch z omeškania. Tým, že dlžník včas nesplatí úroky z istiny, dostáva sa do omeškania s plnením príslušenstva, ale nie do omeškania s plnením vlastného dlhu. Ak sa dlžník dostane do omeškania s platením dohodnutých úrokov, nemožno od neho požadovať úroky z omeškania z dohodnutých úrokov (rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6Obdo 4/1994). Dôvodom je predovšetkým skutočnosť, že zákon (Občiansky zákonník a ani Obchodný zákonník) veriteľovi takúto možnosť nepriznáva.

13. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku II. a v závislom výroku III. o trovách konania ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

14. V odvolacom konaní mal plný úspech žalovaný, preto mu vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V konaní mu však žiadne trovy nevznikli, preto odvolací súd vyslovil, že žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

15. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu v pomer hlasov 2 : 1.

Odlíšne stanovisko sudcu Mgr. Ivana Kubínyho k rozhodnutiu o nároku veriteľa na úrok z úveru za obdobie po jeho splatnosti:

1. Ohľadom danosti práva veriteľa z úverovej zmluvy (§ 497 a nasl. Obch. zák.) na úrok z úveru za obdobie po jeho splatnosti som v minulosti v rozhodovacej praxi zastával názor, tu prezentovaný väčšinovým stanoviskom, že právna úprava úveru nepriznáva veriteľovi právo na úrok z úveru za

obdobie po jeho splatnosti (riadnej, či predčasnej). Súčasne som mal zato, že okrem úroku z omeškania nie je s dlžníkovou dispozíciou s nevrátenou splatnou istinou úveru spojený žiaden ďalší nárok veriteľa.

2. Považujem za nezlučiteľné so základnými zásadami práva, aby porušenie práva zo strany dlžníka v podobe omeškania s vrátením úverovej istiny mohlo mať za následok, že jeho postavenie sa stane výhodnejšie, než v prípade, pokiaľ by svoj dlh plnil riadne. Ak by bol správny väčšinový názor, že po zosplatnení dlhu z úveru veriteľovi viac nepatrí úrok, ale len úrok z omeškania, k uvedenému zvýhodneniu omeškaného dlžníka pri súčasných úrokových sadzbách dôjde. Pokiaľ totiž pre omeškание dlžníka s vrátením splátok úverovej istiny využije veriteľ svoje právo a úver predčasne zosplatní (§ 565 OZ) bude dlžník od zosplatnenia povinný ďalej platiť za nevrátenú istinu úveru menej, než keby plnil riadne. V posudzovanom prípade 8% ročne, namiesto 12,9 % ročne.

3. I keď právna úprava úveru § 497 a nasl. Obchodného zákonníka neobsahuje výslovné určenie, dokedy veriteľovi patria úroky z úveru, neumožňuje vyššie uvedený dôsledok iný výklad, než prezentovaný odvolateľom, teda že úrok z úveru patrí veriteľovi aj po predčasnom zosplatnení úveru, a to popri úroku z omeškania. Preto bude aj v spotrebiteľskom vzťahu prípustná dohoda, že poskytnutá istina je úročená až do jej vrátenia.

4. Pokiaľ by aj mnou preferovaný výklad právnej úpravy úveru nebol správny, zakladala by dlžníkova dispozícia s istinou úveru v čase po jej splatnosti bezdôvodné obohatenie na jeho strane, pretože by sa nedovolenou držbou peňažných prostriedkov veriteľa bezdôvodne obohacoval (plnenie bez právneho dôvodu). Obdobne ako pri užívaní cudzej hnutelnej veci, cudzieho bytu a podobne, ku ktorému by dochádzalo bez právneho dôvodu. V týchto prípadoch je nepredstaviteľné, aby za takéto užívanie nevznikalo na strane vlastníka veci právo na vydanie prospechu, ktorý by jej užívateľovi vznikol užívaním bez právneho dôvodu. Ani užívanie cudzích peňazí preto nemôže ostať bez protiplnenia. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že takýmto protiplnením nie je úrok z omeškania, a úrok z omeškania ani takéto protiplnenie nekryje, pretože kryje len náhradu škody (§ 519 OZ).

5. Napokon mám zato, že pri závere o neexistencii zákonného práva na úrok z úveru za čas omeškania s jeho vrátením nie je namieste odkazovať na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 476/2012. V tomto rozhodnutí bolo výslovne uvedené, že Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Otázku správnosti záveru všeobecných súdov o neexistencii zákonného nároku na úrok z omeškaného úveru preto Ústavný súd v uvedenom rozhodnutí neposudzoval. V rozhodnutí sa zaoberal náležitosťami odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov z hľadiska práva na spravodlivý proces.

6. Na základe uvedeného nesúhlasím s prijatým väčšinovým rozhodnutím ohľadom nároku na úrok z úveru za obdobie po zosplatnení úveru a aj tento nárok bolo potrebné veriteľovi priznať.

V Trenčíne dňa 21. mája 2020

Mgr. Ivan Kubíny
predseda senátu

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).